

EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE

ASIA: Ympäristövaliokunnan lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp), kuulemistilaisuus 2.4.2025 klo 9.30

Johdanto

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Vaasan hallinto-oikeudelta asiantuntijalausuntoa.

Lausunto

Vaasan hallinto-oikeus on 5.9.2024 antamassaan lausunnossa todennut, että Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 4 §:stä ilmenevä ratkaisu, jonka mukaan ympäristöosastolla on yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja muutoksenhaussa valvova yksikkö, on hyvä ja uudistuksen kannalta keskeinen. Ympäristönsuojelulain 42 §:ään ehdotettu uusi 3 momentti ja vesilain 11 luvun 6 §:ään ehdotettu uusi lause Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksikön kuulemisesta ovat tarpeellisia valvontayksikön aseman turvaamiseksi. Pykälien muotoilu ”yhteiskunnan kannalta merkittävästä hankkeesta ja hankkeesta, jolla voi olla huomattavia tai laajalle ulottuvia vaikutuksia ympäristöön/vesiympäristön tai ympäristön/vesien käyttöön” antaa Lupa- ja valvontavirastolle tiettyä harkintavaltaa, jota toivottavasti käytetään virastossa riittävän laajasti.

Kuten hallinto-oikeus on edellä mainitussa lausunnossaan esittänyt, lupa-asioiden käsittely ympäristöosastolla on tarpeen järjestää mahdollisimman läpinäkyvästi. Hallituksen esityksen (s. 499) mukaan ”vaikka sisäisestä lausuntomenettelystä ei säädettäisi (lukuun ottamatta 3 momentin yleisen edun valvontayksikön kuulemistä), olennaisten näkökohtien huomioimisen tulisi viraston sisällä lähtökohtaisesti perustua

kirjalliseen muotoon. Tällä varmistettaisiin se, että lupa- ja muiden asioiden laissa säädettyjen edellytysten täyttyminen ja yleistä etua koskevat näkökohdat sisällytettäisiin täysimääräisesti päätöksentekoon ja tämä olisi myös jälkikäteen todennettavissa, myös muutoksenhaussa.”. Käytännön päätöksenteossa hallituksen esityksessä kuvattu menettely on ensiarvoisen tärkeää, jotta luvan hakijalla ja haitankärsijöillä sekä myös hallinto-oikeudella on tiedossa ympäristönsuojelun yleisen edun puolesta puhujan näkemys hakemuksen mukaisen toiminnan ympäristövaikutuksista, jos sellaisia näkemyksiä on asiassa esitetty. Vastaava koskee samalla tavoin myös muita lupaprosessiin mahdollisesti osallistuvia tahoja.

Hallituksen esityksen mukaan hallinto-oikeuden kuulemismenettelyjä koskevat ympäristönsuojelulain 196 § ja vesilain 15 luvun 3 § eivät ole muuttumassa. Niiden perusteella Vaasan hallinto-oikeuden on varattava muun muassa yleistä etua valvoville viranomaisille tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Ehdotetun Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 4 §:n 4 momentin nojalla Vaasan hallinto-oikeus tulkitsee, että myös hallinto-oikeus voi tarvittaessa kuulla yleisen edun valvontayksikköä, jos hallinto-oikeus arvioi asian selvittämiseksi olevan perusteltua saada myös valvontayksikön käsitys valitusasiassa esitetyistä vaatimuksista riippumatta siitä, onko Lupa- ja valvontavirasto valvontayksikköä kuullut.

Ylituomari Riikka Mäki